

Materiál pro jednání plenární schůze RHSD 2. února 2015

Dřevozpracující a lesní průmysl v ČR

ČÁST MZE – lesnictví a těžba dřeva

Těžba dřeva

V lesích ČR bylo v roce 2013 vytěženo celkem 15,33 mil. m³ surového dříví, což ve srovnání s předchozím rokem znamená nárůst o 0,27 mil. m³. Ale také o 0,05 mil m³ méně než v roce 2011. V roce 2014 se na základě dostupných, průběžně sledovaných ukazatelů předpokládá navýšení těžby zejména jehličnatého dříví, a to o 0,2 mil. m³. Navýšení těžby listnatého dříví nebude tak významné, asi 0,04 mil. m³. Celková těžba podle odborného odhadu tedy dosáhne výše 15,57 mil. m³.

Těžba dřeva v ČR (mil. m³)

Těžba	2011	2012	2013	2014 (odhad)	2015 (výhled)
Jehličnatá	13,34	13,06	13,23	13,43	13,35
Listnatá	2,04	2,01	2,10	2,14	2,15
Celkem	15,38	15,06	15,33	15,57	15,50

Dispoziční objem hlavních obchodovaných sortimentů dřeva vhodných pro dřevozpracující průmysl v ČR (bez dovozu)

Dodávky (tis. m³)	sortiment	2011	2012	2013	2014 (odhad)	2015 (výhled)
Jehličnaté	Kulatina (I.-III.A/B tř.)	8014	7911	7925	8140	8100
	Vláknina IV.-V. tř.)	4277	3949	4037	4140	4070
Listnaté	Kulatina (I.-III.A/B tř.)	824	710	720	720	745
	Vláknina V. tř.)	352	471	467	470	465

Meziroční výkyvy v dodávkách zejména u jehličnatých sortimentů dříví a současně cenu surového dříví v tuzemsku vytváří jak tuzemská poptávka po sortimentech surového dříví, tak i poptávka ze zahraničí (zejména z Rakouska a Německa). V důsledku toho se neustále průměrné ceny u surového dříví zvyšují. K růstu průměrných cen surového dříví v tuzemsku přispívají rovněž podnikatelské subjekty v lesnictví, které na základě uzavřených smluv s Lesy ČR, s. p. na komplexní lesnické zakázky s nákupem surového dříví „při pni“ v roce 2013 často hospodařily na hranici rentability svého podnikání. Pokles tuzemské spotřeby surového dříví a výrobků z něho byl doprovázen zvýšeným vývozem. Z důvodu vysoké poptávky se podařilo vlastníkům lesů, podnikatelským subjektům, ale zejména obchodníkům

prodat zvýšený objem především jehličnaté kulatiny a vlákniny do zahraničí (nejvíce do Rakouska a Německa). Z důvodu příznivého vývoje cen prakticky u všech sortimentů surového dříví se většina vlastníků lesů (nebo jeho správci a nájemci) rozhodla k meziročnímu zvýšení výše těžeb a následných dodávek surového dříví, přičemž získané finanční prostředky zejména za prodej surového dříví rozhodující měrou zabezpečily potřebné finanční zdroje pro správu a obhospodařování lesních majetků.

Na základě výsledků předložených ve „Výhledové studii lesnického sektoru pro ČR se zaměřením na potenciální dostupnost dřevní suroviny do roku 2050“, kterou pro MZe v roce 2014 zpracoval Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, lze konstatovat postupný nárůst množství těžného listnatého dříví a naopak bude klesat množství těžného jehličnatého dříví. Výjimkou může být krátké období do roku 2022, kdy je možné předvídat nárůst zejména těžného jehličnatého dříví, a tím i celkové těžby. Následně se očekává výrazný propad ročního potenciálního etátu jehličnatého dříví. V období po roce 2032 by těžba dřeva v České republice měla oscilovat na hranici 14 mil. m³ (s tím, že těžba jehličnatého dříví bude 11,2 - 11,6 mil. m³ a listnaté 2,4 - 2,8 mil. m³).

Tato skutečnost v dlouhodobém výhledu ukazuje na snížení nabídky dřevní hmoty pocházející z lesů v České republice. V případě, že poptávka po základní surovině pro dřevozpracující průmysl zůstane do budoucna na stejné úrovni a vývozy surového dříví se nesníží, bude nutné tuto poptávku naplňovat dovozem dříví. Zásadním limitujícím faktorem bude cena jednotlivých sortimentů surového dříví nejen vyrobeného v ČR, ale zejména obchodovaného na evropském trhu.

Očekáváme, že uvedená výše těžebních možností bude v průběhu roku 2015 upřesněna na základě prezentace výsledků druhého cyklu Národní inventarizace lesů (NIL), která byla zpracována v souladu s nařízením vlády č. 247/2009 Sb. a provedením byl pověřen Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. NIL je zdrojem zásadních informací o současném stavu a vývoji lesa v České republice se zdůrazněním významu lesa pro společnost. Vyhodnocení výsledků bude mít i další praktické dopady na koncepční činnost v sektoru lesního hospodářství.

Ceny surového dříví v tuzemsku

Průměrné ceny téměř všech sortimentů surového dříví v tuzemsku se po výrazném poklesu v roce 2008, a dalším poklesu v roce 2009, od roku 2010 stále zvyšovaly až do závěru roku 2013. Oproti roku 2012 se v průběhu roku 2013 projeví vyšší průměrné ceny zejména u jehličnatého a vlákninového dříví, jehličnatých kulatinových výřezů, jehličnatého paliva, listnatých kulatinových výřezů a listnatého paliva. Meziroční pokles průměrných cen byl zaznamenán naopak u listnatého vlákninového dříví. Index průměrných cen jehličnatého a listnatého surového dříví celkem se v roce 2013 u vlastníků lesů postupně zvyšoval s průměrným čtvrtletním tempem růstu 1,2 %, přičemž u jehličnatého dříví bylo průměrné tempo růstu 1,3 % a u listnatého dříví 0,7 %.

Průměrné ceny dodávek surového dříví pro ČR (Kč/m³)

Sortimenty		2011	2012	2013	2014 (odhad)
Jehličnaté	Výřezy III. A/B třídy SM	2041	2135	2175	2280
	Výřezy IV. třídy	1148	1077	1158	1360
	Výřezy V. třídy SM	1018	875	970	1110
Listnaté	Výřezy III. A/B třídy DB	2597	2605	2659	2670
	Výřezy V. třídy DB	993	1062	1033	1180

Z dlouhodobějšího pohledu lze konstatovat, že od roku 2000 nastal pokles průměrných cen u rozhodujících sortimentů (jehličnaté a listnaté kulatiny a vlákny) do roku 2004 a v roce 2005 nastal příznivý obrat s pokračováním v roce 2006 až po 1. čtvrtletí 2007. Od 2. čtvrtletí 2007 nastal pokles cen z důvodu nadbytku především jehličnatého dříví na tuzemském trhu, a to i přes zvýšený export jehličnaté kulatiny a vlákny s minimálními cenami. Od 2. čtvrtletí 2008 (likvidace kalamity po orkánu Kyrill) se pokles cen dále jen mírně prohluboval až do závěru roku 2009. V roce 2010 začalo postupné navyšování průměrných cen až do současnosti.

Obchod se dřevem

Nadále v České republice trvá stav, který je charakteristický exportem dřevní suroviny bez další sofistikované přidané hodnoty a dlouhodobě tak ČR patří mezi největší vývozce surového dříví v poměru k realizovaným tuzemským těžbám dřeva na světě. Tento trend může ještě podpořit vydané opatření ČNB v závěru roku 2013, které cíleně snížilo kurs české koruny ve vztahu k euru. Výrazně lepší je situace u velkých zahraničních (nadmístních) dřevozpracujících firem, které působí na tuzemském trhu a mají pevně vytvořené obchodní sítě a kanály, které jim umožňují rozumně a snadno exportovat svoji produkci do zahraničí. Těmto firmám, které mají k dispozici nové technologie s vysokou produktivitou práce a s tvorbou další přidané hodnoty nemohou tuzemské malé a střední podniky dlouhodobě konkurovat.

Na základě hlubší analýzy situace je možné konstatovat, že se v roce 2013 meziročně zvýšila výroba v běžných cenách podle dosažených tržeb u pilařské výroby o 5,2 %. Podíl uvedené výroby na celém odvětví zpracování dřeva v roce 2013 dosahoval 28,3 %. Účetní přidaná hodnota meziročně vzrostla o 1,1 %. Index cen se v roce 2013 meziročně zvýšil o 2,9 %. Přitom u oboru pilařské výroby je třeba uvést, že v roce 2013 došlo meziročně ke snížení dodaného objemu kulatiny pro pořez o 1,5 %. Ukazuje se tedy, že navýšení dynamiky růstu u tohoto odvětví je dosahováno jen ve finančním vyjádření, nikoliv výrobou hmotných statků, kde dochází k poklesu produkce. Tento obor tak v podstatě přežívá jen díky růstu cen zejména řeziva a možností jeho prodeje v zahraničí při soustavném snižování jeho konkurenceschopnosti.

Vývoz a dovoz surového dříví (tis. m³)

	2011	2012	2013	2014 (odhad)	2015 (výhled)
Vývoz	6772	5316	6183	6300	6190
Dovoz	3418	2580	3545	3549	3550
Saldo	3304	2736	2638	2751	2640

Vývoz a dovoz surového dříví (Kč/m³)

	2011	2012	2013	2014 (odhad)	2015 (výhled)
Vývoz	1218	1649	1806	1809	1810
Dovoz	1115	1682	1433	1435	1436

Roční objem vývozu a dovozu surového dříví (mil. Kč)

	2011	2012	2013	2014 (odhad)	2015 (výhled)
Vývoz	8248	8764	11164	11396	11200
Dovoz	3810	4339	5081	5093	5100
Saldo	4438	4425	6083	6303	6100

Je prokazatelné, že poptávka po surovém dříví má přímý vliv na růst průměrné ceny, a to jak v tuzemsku, tak i v zahraničí.

V roce 2014 lze, s ohledem na vývoj cen a dalších indicií, očekávat další navýšení vývozu uvedeného sortimentu minimálně o 2 %, ale je zároveň předpoklad, že dojde i k adekvátnímu navýšení celkové těžby dřeva jehličnatého, a to nejen ve státních lesích. Z výše uvedených celorepublikových údajů tedy také vyplývá, že trh s jehličnatou kulatinou a vlákninou je relativně vyrovnaný a lesní hospodářství velmi dobře na vývoj trhu reaguje. To však nevyklučuje lokální nevyváženost trhu, která působí problémy zejména malým a středním pilám.

Co se týče principu vývozu surového dříví – kulatiny a vlákniny, stát nemá, vzhledem k členství ČR v Evropské unii a podmínkám volného obchodu, možnost řídit, či jinak omezovat obchodování mimo jiné i se dřevem. Je tedy jen na rozhodnutí každého vlastníka lesa, či obchodníka, jak bude se svým dřevem nakládat.

Možnosti prodeje a tvorby ceny dřeva

Realizace surového dříví v ČR

- Na stojato (na pni)
- Při pni (lokality „P“)
- Na lokalitě „OM“

Tvorba ceny na veřejných trzích

Lesy s vlivem státu

- Elektronické aukce při prodeji dříví nastojato (vzestupná, sestupná nebo prezenční)
- Komoditní burzy

Ostatní

- Dlouhodobé dodavatelské smlouvy
- Přes obchodníka
- Přímý prodej
- Zpracování svépomocí

Dotační možnosti pro provozovatele dřevozpracujících podniků (v kompetenci MZe)

1) Národní dotace – kapitola státního rozpočtu

Nařízení vlády č. 30/2014 Sb., ani předchozí přílohy k zákonu o státním rozpočtu, kterými se prováděla Pravidla pro poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, žádné možnosti podpory dřevozpracujících podniků nenabízela. Důvodem je mimo rozpočtových možností především absence zmocnění v zákonu o lesích (zákonu o myslivosti) tyto podpory realizovat.

2) Národní dotace – PGRLF a.s.

Podpora dřevozpracujících podniků bude nově zavedena prostřednictvím Pokynů pro poskytování podpor Podpurným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s., v rámci programu Dřevozpracující provozovny. Půjde o podporu ve formě úhrady části úroků z úvěru poskytnutých komerčními subjekty. Cílem programu je zpřístupnit nákup nové techniky nebo technologie, která umožní zpracování dřeva a zbytků po jeho zpracování v jednotlivých částech výroby.

Příjemcem podpory bude osoba, která zároveň splňuje tato kritéria:

- je podnikatelem ve smyslu § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, který se zabývá činnostmi uvedenými v CZ-NACE 2.10 a 2.21;
- je mikropodnikem, malým nebo středním podnikem.

Podpora bude poskytována v režimu „de minimis“.

3) Evropské zdroje (kofinancované z národních zdrojů)

A. Program rozvoje venkova 2007-2014

Podpora dřevozpracujících podniků byla v minulém programovém období zakotvena ve dvou opatřeních, a to III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a I.1.2.2 Technické vybavení provozoven.

V případě podpory z osy III se dřevozpracujících podniků týkal:

Záměr a)

Zakládání a rozvoj mikropodniku - jednalo se o opatření zahrnující podporu zakládání a rozvoje jakýchkoliv mikropodniků, tedy nejen dřevozpracujících (dominance je u zemědělských podniků). Žadatelem nemohla být obec, státní podnik nebo NNO. Způsobilé byly investiční výdaje zahrnující výstavbu nebo rekonstrukci provozoven, nákup strojů, HW atp. Výše dotace byla max. do 60% způsobilých výdajů. Na tento záměr bylo proplaceno k 30. 9. 2014 celkem 1,13 mld. Kč. Kolik z této částky tvoří podpora dřevozpracujících mikropodniků lze případně zjistit detailnější analýzou podaných žádostí.

Podružně pak záměr b)

Výstavba a modernizace zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv (čerpání k 30. 9. 2014 celkem 107 mil. Kč).

V případě podpory z osy I šlo opět o mikropodniky, které podnikaly na rozdíl od předchozího záměru výhradně v oboru lesnictví a souvisejícím odvětví. Způsobilým výdajem zde byla výstavba, rekonstrukce nebo modernizace provozu, stroje a zařízení a technologie pro manipulaci s materiálem a jeho zpracování. Výše dotace byla max. do 50 % způsobilých výdajů. Podpora byla poskytována v režimu „de minimis“. Na tento záměr bylo proplaceno k 30. 9. 2014 celkem 370,7 mil. Kč.

B. Program rozvoje venkova 2014-2020

Pro období 2014-2020 se podařilo obhájit podporu dřevozpracujících mikropodniků obdobně, jako tomu bylo v předchozím období u opatření I.1.2.2. První kolo PRV 2014-2020 týkající se dřevozpracujících provozoven bude otevřeno na podzim 2015 s rozpočtem 21 mil. Kč.

Vliv státu (zejména státní podnik Lesy České republiky)

Vliv státu na prodej, a tím i „cenu“ dřeva není zcela jednoznačný. Stát má možnost ovlivnit např. způsoby prodeje dřeva, zejména ve státním podniku Lesy České republiky. To se také děje prostřednictvím Koncepce Ministerstva zemědělství k hospodářské politice podniku Lesy České republiky, s. p., od roku 2012. Při každoročním vyhodnocení plnění této koncepce jsou přijímána další opatření, která mají přímý vliv na dostupnost základní suroviny – surového dříví pro malé a střední podniky, a tím i pozitivní sociální aspekt. Vliv na ostatní vlastníky lesa je v podstatě minimální a v tomto ohledu stát plně ctí podmínky volného obchodu. Podobně je na tom stát v oblasti obchodu s dřevní surovinou. Stát nemá k dispozici žádnou přímou možnost řídit, či jinak omezovat obchodování mimo jiné i se dřevem.

Přehled objemů prodeje dříví dle typu smluvního vztahu u LČR, s.p.

Způsob prodeje	Typ zakázky	2012		2013		2014	
		tis. m ³	Kč/m ³	tis. m ³	Kč/m ³	tis. m ³	Kč/m ³
Lesní závody		559		471		424	
Aukce		879	1 278	1 161	1 291	1 092	1 483
Dříví na P	JŘBU	366	892	251	987	0	0
	OZŘ a UZŘ	5 678	1 293	5866	1 205	6 116	1 430
	Celkem	6 044	1 269	6 117	1 196	6 116	1 430
Samovýroba		183		201		275	
Ostatní		46		68		29	
Celkem		7 712		8 018		7 936	

S ohledem na praktické zkušenosti z realizace Konceptu Ministerstva zemědělství k hospodářské politice podniku Lesy České republiky, s.p., od roku 2012 (Dřevěné knihy) vyvstala potřeba jejích drobných úprav tak, aby bylo dosaženo deklarovaných cílů, a to zejména ve vztahu k malým a středním dřevozpracujícím podnikům. O konkrétních úpravách Dřevěné knihy proběhlo jednání za účasti zástupců Ministerstva zemědělství, státního podniku Lesy České republiky, s.p. a lesnických a dřevařských organizací v rámci tzv. Kulatého stolu, které se konalo dne 15. 3. 2012 v budově Poslanecké sněmovny.

Proto došlo v roce 2012 k dohodě o provedení následujících úprav parametrů Dřevěné knihy:

- 1) Na Komoditní burze bude uplatňováno **5-10 %** dříví z těžby v lesích státního podniku Lesy České republiky.
- 2) Prodej na pni formou veřejné obchodní soutěže bude uplatňován v objemu do **20 %** na každé smluvní územní jednotce.
- 3) Bylo vzato na vědomí navýšení počtu smluvních územních jednotek o necelých **7 % do roku 2015** (v přímé vazbě smluvních územních jednotek na lesní hospodářské celky).

Úprava Konceptu měla umožnit lepší a praxí již ověřený přístup malých a středních dřevozpracujících podniků ke dříví z těžby v lesích státního podniku Lesy České republiky,

s. p., to vše při současném zachování objemů, původně pro tyto podniky určených. Ke změně počtu SÚJ jejich hranic bude docházet v souvislosti s restitucemi církevních majetků.

Na základě závěrů jednání zástupců MZe, LČR a lesnických a dřevařských organizací v roce 2013 byly pro Tendr 2014+ provedeny úpravy parametrů Koncepce a po vyhodnocení veřejného připomínkového řízení byl upraven text smlouvy s cílem větší vyváženosti smluvního vztahu mezi LČR a smluvními partnery.

- *podíl dříví nabízeného prostřednictvím Komoditní burzy* pro problematickou vymahatelnost byl požadavek, založený na povinnosti učinit nabídku bez reálné možnosti vynucení skutečné realizace burzovního obchodu, ze Smluv od 1. 1. 2014 zcela vypuštěn,
- *podíl prodeje dříví při pni v režimu aukcí nastojato ve výši do 25% na každé SÚJ*, s ohledem na širokou využitelnost, operativnost a transparentnost této formy prodeje je obecná shoda na postupném navyšování. Jako podporu regionálních zpracovatelů do budoucna LČR připravují v rámci stanoveného podílu prodeje dříví prostřednictvím aukcí nastojato realizaci části prodeje formou prezenčních aukcí v regionech,
- *hodnota bankovních záruk ve výši 3 násobku průměrné měsíční fakturace*,
- *velikost SÚJ totožná s konkrétním LHC pro rok 2014 v počtu 129*, při zachování podmínky, že SÚJ je v hranicích totožná s lesním hospodářským celkem (LHC) je nárůst počtu SÚJ možný pouze v omezeném rozsahu při obnově jednotlivých lesních hospodářských plánů (LHP). K radikálnějším změnám počtu a hranic LHC dojde po dokončení restitucí církevního majetku po roce 2015.

Koncepce byla v průběhu roku 2013 v některých bodech aktualizována pro vyhlášení lesnických zakázek v Tendru 2015+:

- jednokolové zadávací řízení s hodnotícím kritériem nejnižší nabídková cena,
- dostatečné bankovní garance pro zajištění zájmů Lesů ČR ve výši 3 násobku průměrné hodnoty alikvotní měsíční těžby,
- pro svou nefunkčnost byla vypuštěna smluvní povinnost prodeje objemu 20 % vytěženého dříví přes veřejné trhy (nahrazeno navýšeným podílem aukcí nastojato ve výši 25%).

Dostupnost relevantních a ověřených dat o dřevní hmotě a cenách dřeva

V možnostech MZe je zajistit skutečná data týkající se státního podniku Lesy České republiky. To znamená informace cca 50 % lesních porostů. Data za druhou část lesních porostů v České republice jsou získávána formou statistického zjišťování u vybraných majitelů lesa. Formou odpočtového algoritmu je dopočtena hodnota pro plochu lesních porostů na celém území České republiky.

Obdobná data v zemích EU jsou zjišťována obdobnými, ale přesto nepatrně rozdílnými způsoby. Není tedy v žádném případě možné bez jakékoliv úpravy srovnávat data za Českou republiku s daty získanými např. ze statistiky Rakouska nebo SRN.

Přesnější data v rámci statistiky na území České republiky by zajistily

- Ankety mezi vlastníky lesa, které by prováděly renomované firmy na poli průzkumu zjišťování
- Úprava povinnosti statistických hlášení
- Povinnost hlášení při obchodování se dřevem